

ARBEJDER HISTORIE

TIDSSKRIFT FOR HISTORIE, KULTUR OG POLITIK

NR. 1 2023

SFAH

Arbejderhistorie – Tidsskrift for historie, kultur og politik

Udgivet af Selskabet for Arbejderhistorie (SFAH)

SFAH, Rømersgade 22, 1362 Kbh. K – sfah@sfah.dk – www.sfah.dk

ISSN/0107-8461/ISBN 87-87739-55-0

© SFAH og forfatterne

Et medlemskab af SFAH omfatter følgende:

- Tidsskriftet Arbejderhistorie to gange årligt
- 20% rabat på alle SFAHs bøger (dog undtaget tilbud)
- Indbydelse og gratis deltagelse i selskabets egne foredrag, arrangementer og læsekredse
- Månedlige nyhedsbreve
- En øget historisk viden og indsigt
- Mulighed for at støtte den historiske forskning i Danmark
- Styrket fagligt netværk

Som basismedlem (200 kr./studerende: 100 kr.) er du omfattet af ovenstående samt vil modtage tidsskriftet elektronisk to gange årligt (husk oplysning om e-mailadresse)

Som ordinært medlem (425 kr.) er du omfattet af ovenstående samt modtager tidsskriftet i trykt udgave (ca. 175 sider pr. nummer) to gange årligt

Som internationalt medlem (525 kr.) får du rabatterne osv. samt får tilsendt den trykte udgave af Arbejderhistorie to gange årligt til din adresse i udlandet.

Medlemskontingent pr. år

- Basismedlemskab: 200 kr./100 kr. for studerende
- Ordinært medlemskab: 425 kr.
- Internationalt medlemskab: 525 kr.
- Støttemedlemskab: 2.125 kr. (tre eks. af tidsskriftet pr. gang)

Indmeldelse sker via vores hjemmeside: www.sfah.dk. Du kan også indsætte beløbet via Mobilpay: 92597 (skriv navn, adresse og e-mail i beskedfeltet)

Illustrationerne i tidsskriftet stammer fra Arbejdermuseet & ABA's samlinger, med mindre andet er angivet.

Arbejderhistorie indekseres i bibliotek.dk og bringes i Historical Abstracts.

Skriv til os!

Redaktionen modtager gerne forslag til artikler, essay, debatindlæg og anmeldelser.

Det bestræbes at finde rettighedshavere til illustrationer. Evt. krænkelser af ophavsretten er derfor utilsigtet.

Layout: Anne Houe

Tryk: Tarm Bogtryk

Forsideillustration: Bryggeriarbejderne i København demonstrerer den 28. maj 1985.

(Foto: Ole Wildt)

FORORD

Af **Jesper Jørgensen, Iben Bjørnsson
og Charlie Krautwald**

Der er søgang i arbejderbevægelsen. Først med Store Bededags-konflikten, som udfordrede den danske model, og gjorde Socialdemokratiet næsten lige så upopulær i fagbevægelsen, som partiet var det under SV-regeringen i 1978-1979. Det lykkedes at mobilisere til protester såsom underskriftsindsamling og demonstration foran Christiansborg, men uden at det gjorde en store forskel i sidste ende. Overenskomstforhandlingerne forløb derimod hurtigt og nemt, da et stort medlemsflertal stemte for forhandlingsresultatet. Inden Fagbevægelsens Hovedorganisation kunne nå at fejre sejren 1. maj, kom der imidlertid en ordentlig bølge ind fra højre. Ekstra Bladet og Berlingske bragte anklager om upassende adfærd mod FH-formand Lizette Risgaard, der efter få dages mediestorm måtte tage sin afsked. Mere end groggy og historisk svag står fagbevægelsen nu foran at skulle indtræde i en permanent trepartsinstitution, hvor menuen står på reformer, som kan indebære flere forringelser af løn og arbejdsvilkår.

Det er ikke ambitionen for nærværende nummer af *Arbejderhistorie* at forklare, hvorfor fagbevægelsen har tabt så meget af fordums styrke, men vi ser tilbage på en tid, hvor fagbevægelsen alt andet lige stod stærkere, og hvor både idealer og konfliktbølger gik højere.

Den første artikel af Jesper Jørgensen undersøger bryggeriarbejdernes 8-ugers overenskomstsstridige strejke i København i 1985. Artiklen tager afsæt i interviews med ni aktivister om deres erfaringer med faglig aktivisme og oplevelser under strejken. Flere af dem havde i 1970'erne været tilknyttet gruppen Socialistiske Bryggeriarbejdere, der stod for at etablere et venstreoppositionelt rationale og netværk. To af de ledende aktivister var Finn Sørensen og Barbara Kryger, der besad vigtige positioner i strejkeorganisationen. Gennem deres livshistorier giver artiklen et indblik i de forskellige typer af ressourcer, som aktivisterne bidrog med til konflikten. Undersøgelsen fremhæver, at faglige aktivister ofte er både i opposition til den etablerede fagbevægelse og afhængig af den.

Faglig aktivisme og konflikt internt i fagbevægelsen er også to temaer i Nina Trige Andersens artikel om den langvarige organisationskrig mellem HK og it-fagforeningen PROSA i årene fra 1970'erne og frem til 1990'erne. Kampen stod især om organisationsretten på landets største it-arbejdsplads, Kommunedata, hvor den "anarkistiske" fagforening PROSA, som HK uretfærdigt betegnede som "gul", konkurrerede med HK-fagforeningen SAM-DATA om organiseringen af de edb-professionelle medarbejdere. Stridens æble var især spørgsmålet om, hvorvidt edb var en ny faglighed i sig selv, eller blot et redskab for kontorarbejde. Artiklen diskuterer konflikten som et godt eksempel på de grænsestridigheder mellem fagforeninger, der opstår på et arbejdsmarked i hastig forandring.

Uden for konflikttemaet undersøger Josef Bathika, hvordan en af Danmarks mest traditionsrige arbejdspladser, Danmarks Radio, navigerede i årene efter besættelsen for, som så mange andre, at kontrollere historien om sig selv. I statsradiofoniens fortælling udgjorde især de såkaldte "forståelsesudsendelser", der betonede det nationale danske og kulturelle, modvægten til de tyske propagandaindslag. Der blev også justeret på kronologien og besættelsestidens faser. For at fastslå, at der fra besættelsens første dag havde været vilje til modstand i Radiohuset, blev modstandssynspunktet og starten på det illegale arbejde belejligt rykket frem i tid.

Nummeret indeholder også to essays. Et af Ditte Kröner, der reflekterer over, hvordan man formidler arbejderhistorie på et kulturhistorisk museum, samt et af Nils Ivar Agøy, der fortæller historien om de norske militærmyndigheders tiltag mod venstreradikale kræfter i mellemkrigstiden. I debatsektionen har Irene Odgaard et modsvar til artiklen "Køn på værfter" i *Arbejderhistorie* 2022-1, hvor hun lægger op til en diskussion om forskningsetik og feministisk historieskrivning. Forfatteren bag artiklen, Amanda Josefine Lohmann Jacobsen, svarer efterfølgende på kritikken.

Anmeldelserne byder igen på et flot udvalg af vurderinger af nye bøger inden for området – fra Birgit Løgstrups *Bundet af kønnet: Pigeliv på landet* over Claus Bundgård Christensens *Følg Wilfred! Radikalisering – Revolution – Nazistisk subkultur* til Søren Maus *Stum tvang*. En enkelt bog bliver endda fanget i omfattende plagiat.

Vi håber således fra redaktionens side, at dette nummer af *Arbejderhistorie* bi-bringer fordybelse og spændende perspektiver på vores fælles historie hen over sommeren. Rigtig god læselyst!